

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

20. října 2005 *

Ve spojených věcech C-327/03 a C-328/03,

jejichž předmětem jsou dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podané rozhodnutími Bundesverwaltungsgericht (Německo) ze dne 30. dubna 2003, došlými Soudnímu dvoru dne 28. července 2003, v řízeních:

Spolková republika Německo

proti

ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, zastoupené ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH (C-327/03),

Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG (C-328/03),

* Jednací jazyk: němčina.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Malenovský, S. von Bahr (zpravodaj), A. Borg Barthet a U. Lõhmus, soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 11. listopadu 2004,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Spolkovou republiku Německo S. Prömperem a K. Schierlohem, jako zmocněnci,

— za ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, zastoupenou ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH, R. Schützem, Rechtsanwalt,

— za Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG M. Hoffmannem, Rechtsanwalt,

— za vládu Spojeného království K. Manjim, jako zmocněncem, ve spolupráci s S. Moore, barrister,

— za Komisi Evropských společenství C. Schmidt a M. Shotterem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 9. prosince 2004,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/13/ES ze dne 10. dubna 1997 o společném rámci pro obecná povolení a individuální licence v oblasti telekomunikačních služeb (Úř. věst. L 117, s. 15).
- 2 Tyto žádosti byly podány v rámci dvou sporů mezi Spolkovou republikou Německo a ISIS Multimedia Net GmbH und Co. KG, zastoupenou ISIS Multimedia Net Verwaltungs GmbH (dále jen „ISIS Multimedia“), a Spolková republika Německo a Firma O2 (Germany) GmbH und Co. OHG (dále jen „Firma O2“) ve věci poplatku

požadovaného Regulierungsbehörde für Telekommunikation und Post (regulační úřad pro telekomunikace a poštu, dále jen „regulační úřad“) v rámci žádostí o přidělení telefonních čísel.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Článek 11 směrnice 97/13 stanoví:

„1. Členské státy dbají, aby poplatky uložené podnikům v rámci postupů pro udělování povolení výhradně pokrývaly administrativní náklady spojené s udělováním, správou, kontrolou a používáním individuálních licencí. Poplatky za individuální licenci jsou úměrné objemu vynaložené práce a jsou zveřejněny vhodným a dostatečně podrobným způsobem, aby informace byly snadno přístupné.

2. Aniž je dotčen odstavec 1, mohou členské státy v případě omezených zdrojů oprávnit vnitrostátní správní orgány, aby uložily poplatky, které berou ohled na nezbytnost zajistit optimální využití těchto zdrojů. Tyto poplatky jsou nediskriminační a berou ohled zejména na nezbytnost podporovat rozvoj inovačních služeb a hospodářské soutěže.“ *(neoficiální překlad)*

Vnitrostátní právní úprava

- 4 Relevantní vnitrostátní právní úprava zahrnuje čl. 43 odst. 3 zákona o telekomunikacích (Telekommunikationsgesetz) ze dne 25. července 1996 (BGBl.1996 I, s. 1120, dále jen „TKG“) a nařízení o poplatcích použitelných na telefonní čísla (Telekommunikations-Nummerngebührenverordnung) ze dne 16. srpna 1999 (BGBl.1999 I, s. 1887, dále jen „TNGebV“).
- 5 Článek 43 TKG stanoví, že regulační úřad vykonává úlohu správy číslování a že rozhodnutí o přidělení telefonního čísla na základě žádosti vede k výběru poplatku. Skutečnosti, na základě kterých se poplatek vybírá a jeho výše, jsou upraveny ve správních předpisech v souladu se zákonem o správních poplatcích (Verwaltungs-kostengesetz) ze dne 23. června 1970 (BGBl. 1970 I, s. 821).
- 6 Článek 1 TNGebV, ve spojení s bodem B 1 přílohy tohoto ustanovení své původní verzi stanoví, že přidělení bloku 1 000 desetimístných telefonních čísel v rámci místní sítě se uskuteční za poplatek 1 000 DEM (přibližně 500 eur). V případě, že žádost o čísla je zamítnuta, vybírá se poplatek ve výši čtvrtiny částky, jež se vybírá za přidělení čísel, tj. v projednávaném případě 250 DEM (přibližně 125 eur).

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 7 ISIS Multimedia a Firma O2, jež jsou telekomunikačními podniky, podaly u regulačního úřadu žádost o přidělení telefonních čísel.

- 8 ISIS Multimedia obdržela 37 z 43 bloků 1 000 desetimístných čísel, o které požádala. Firma O2 obdržela 2 303 z 2 324 bloků 1 000 desetimístných čísel, které byly předmětem její žádosti. V této souvislosti byl oběma podnikům uložen poplatek, ISIS Multimedia 38 500 DEM a Firma O2 přibližně 2,3 milionu DEM.
- 9 Výše těchto poplatků je více než patnáctkrát vyšší než výše administrativních nákladů na přidělení telefonních čísel a více než třikrát vyšší než výše nákladů při zamítnutí žádosti o čísla. Krom toho výše poplatku za přidělené číslo odpovídá přibližně 0,1 % ročního obratu, kterého lze s číslem dosáhnout.
- 10 Deutsche Telekom AG (dále jen „Deutsche Telekom“), právní nástupce původního operátora, který měl monopol v oblasti telekomunikací v Německu, využívá zásoby 400 milionů telefonních čísel, které obdržela zdarma. Podle Bundesverwaltungsgericht bylo úmyslem vnitrostátního zákonodárce uložit tomuto podniku za získání této zásoby poplatků v souladu s TNGevV, avšak to nebylo možné, jelikož Deutsche Telekom nepodala žádnou žádost o přidělení čísel a článek 43 TKG tak nebyl použitelný.
- 11 ISIS Multimedia a Firma O2 podaly žalobu proti rozhodnutím regulačního úřadu, kterými jim bylo uloženo zaplatit poplatky. Jejich žaloby byly v prvním stupni zamítnuty, ale v odvolacím řízení jim bylo vyhověno. Regulační úřad tak u Bundesverwaltungsgericht podal opravný prostředek „Revision“.
- 12 Tento soud uvádí, že TKG a TNGebV jsou v souladu s německou ústavou. Rovněž se domnívá, že čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 dovoluje ukládat poplatky za přidělení

telefonních čísel, které představují omezený zdroj. Nicméně se táže, zda je s tímto ustanovením, a zejména s potřebou podporování hospodářské soutěže, v souladu používat na nové telekomunikační podniky poplatek, který odráží zčásti hospodářskou hodnotu přidělených čísel, ačkoliv podle vnitrostátního práva není možné uložit platbu stejného poplatku Deutsche Telekom za zásobu čísel, které využívá. Bundesverwaltungsgericht se domnívá, že jestliže se musí vzít v úvahu situace hospodářské soutěže na trhu, je pravděpodobné, že tento poplatek je v rozporu s uvedeným čl. 11 odst. 2.

- 13 Za těchto podmínek se Bundesverwaltungsgericht rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující dvě předběžné otázky, které jsou totožné ve věcech C-327/03 a C-328/03:

„1) Je třeba směrnici 97/13 [...] vykládat tak, že přidělení telefonních čísel vnitrostátním regulačním úřadem může podléhat poplatku při zohlednění hospodářské hodnoty přidělených čísel, ačkoliv telekomunikační podnik, který působí na stejném trhu a požívá dominantního postavení, bezplatně převzal velký počet telefonních čísel, kterými disponoval bývalý státní monopol, jehož je právním nástupcem a vnitrostátní právo vylučuje možnost uložit *a posteriori* poplatky za tuto bývalou zásobu čísel?

V případě kladné odpovědi na první otázku:

- 2) Může být v takové situaci novým operátorům vstupujícím na trh, nehledě na jejich jiné náklady spojené se vstupem na trh a bez analýzy jejich možností konkurovat dominantnímu podniku provedené na základě těchto nákladů, uložen jednorázový poplatek za přidělení telefonního čísla rovnající se určitému

procentu (v projednávaném případě 0,1 %) ročního obratu, kterého lze dosáhnout, jestliže je toto číslo předáno konečnému zákazníkovi?“

- 14 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 16. září 2003 byly věci C-327/03 a C-328/03 spojeny pro účely písemné části řízení, ústní části řízení a rozsudku.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 15 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda má být čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 vykládán tak, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která stanoví, že nový operátor na telekomunikačním trhu je povinen zaplatit poplatek za přidělení telefonních čísel při zohlednění hospodářské hodnoty těchto čísel, ačkoliv telekomunikační podnik, který požívá dominantního postavení na stejném trhu, bezplatně převzal významnou zásobu čísel, kterými disponoval bývalý monopol, jehož je právním nástupcem a vnitrostátní právo vylučuje platbu *a posteriori* tohoto poplatku za tuto zásobu.

Vyjádření předložená Soudnímu dvoru

- 16 ISIS Multimedia, Firma O2 a Komise Evropských společenství tvrdí, že povinnost nových operátorů platit poplatek stanovená TNGebV za přidělení telefonních čísel

nezbytných k nabízení hlasových telekomunikačních služeb jejich zákazníkům v rámci místní sítě, ačkoliv Deutsche Telekom za stejnou službu bezplatně využívá velmi významnou zásobu čísel, je diskriminační a brání rozvoji hospodářské soutěže. Taková právní úprava, jako je právní úprava, na které je tento poplatek založen, je tudíž v rozporu s podmínkami stanovenými v čl. 11 odst. 2 druhé větě směrnice 97/13.

- 17 Naproti tomu německá vláda nejprve uplatňuje, že tato právní úprava není diskriminační, neboť Deutsche Telekom musí jako její konkurenti platit poplatek za přidělení nových telefonních čísel.
- 18 Co se dále týče zásoby čísel, které Deutsche Telekom převzala od podniku, jehož je právním nástupcem, uvedená vláda tvrdí, že v době, kdy byla tato zásoba vytvořena, nebyl stanoven žádný poplatek ani podle vnitrostátního práva, ani podle práva Společenství. Není tak namístě požadovat platbu *a posteriori* tohoto poplatku za uvedenou zásobu, která v každém případě není podle vnitrostátního práva možná.
- 19 Německá vláda konečně dodává, že nezaplacení poplatku Deutsche Telekom za zásobu telefonních čísel, které využívá, je odůvodněna velkou zátěží, kterou tento podnik nese z důvodu univerzální služby, jakož i z důvodu převzetí velkého počtu úředníků a povinnosti zabezpečit výplatu důchodů těchto úředníků, která z toho vyplývá.

- 20 Vláda Spojeného království tvrdí, že povinnost platit poplatek při zohlednění hospodářské hodnoty přidělených telefonních čísel dovoluje spravovat omezený zdroj, který tato čísla představují, v souladu s ustanoveními čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13.

Odpověď Soudního dvora

- 21 Podle znění čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 je nezbytné, aby poplatek splňoval tři podmínky. Nejprve musí umožňovat zajištění optimálního využití omezeného zdroje. Dále musí být nediskriminační. Konečně musí brát ohled na nezbytnost podporovat rozvoj inovačních služeb a hospodářské soutěže.
- 22 Co se týče první podmínky týkající se optimálního využití omezeného zdroje, německá vláda a vláda Spojeného království tvrdí, že využitelná telefonní čísla jsou omezená co do počtu, a že tudíž první podmínka je splněna.
- 23 V tomto ohledu je třeba uvést, že čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 sice umožňuje uplatnit poplatek za účelem optimálního využití „omezeného zdroje“, avšak tento pojem není uvedeným článkem definován.
- 24 Je tudíž nezbytné se odvolat na ustanovení, která předcházejí uvedenému článku, a to konkrétně na čl. 10 odst. 1 téže směrnice. Podle tohoto ustanovení mohou

členské státy omezit počet individuálních licencí pro jakoukoliv kategorii telekomunikačních služeb pouze v míře nezbytné pro zajištění přidělení dostatečného množství čísel. Z toho plyne, že zákonodárce Společenství tak uznal, že telefonní čísla mohou existovat v omezeném množství, a v důsledku toho představovat omezený zdroj.

- 25 Článek 11 odst. 2 směrnice 97/13 tudíž musí být chápán tak, že členské státy mohou uložit poplatek telekomunikačním podnikům za účelem optimální správy přidělování telefonních čísel.
- 26 Z toho plyne, že první podmínka vyjádřená v uvedeném ustanovení je splněna, pokud se taková povinnost zaplatit poplatek, jako je povinnost stanovená právní úpravou dotčenou v původním řízení, týká přidělení telefonních čísel.
- 27 Naproti tomu v případě zamítnutí žádosti o přidělení telefonních čísel, které v sobě již pojmově nezahrnuje jakékoliv využívání čísel, a v důsledku toho ani jakékoliv snížení počtu disponibilních čísel, nejsou ustanovení čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 použitelná. V tomto případě je třeba použít obecné pravidlo uvedené v odstavci 1 tohoto článku, podle kterého poplatky uložené podnikům v rámci postupů pro udělování povolení musejí pokrývat administrativní náklady spojené s prací vynaloženou na vyřízení žádosti o čísla. Povinnost zaplatit poplatek, který je více než třikrát vyšší než vzniklé administrativní náklady, je tudíž v rozporu s tímto pravidlem.
- 28 Zbývá ověřit, zda taková povinnost zaplatit poplatek za přidělení telefonních čísel, jako je povinnost stanovená právní úpravou dotčenou v původním řízení, splňuje další dvě podmínky stanovené v čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13.

- 29 Co se týče podmínky nediskriminace, je nezbytné připomenout, že tato podmínka vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně, není-li taková odlišnost objektivně odůvodněna (viz zejména rozsudek ze dne 23. listopadu 1999, Portugalsko v. Rada, C-149/96, Recueil, s. I-8395, bod 91).
- 30 V tomto ohledu je namístě poukázat na to, že ISIS Multimedia a Firma O2, stejně jako Deutsche Telekom, jsou telekomunikačními podniky působícími v rámci místní sítě. Aby tyto podniky mohly nabízet svoje služby, musejí nevyhnutelně disponovat telefonními čísly, které přidělí svým zákazníkům. Tyto podniky se tudíž nacházejí ve srovnatelné situaci z hlediska nabídky služeb. Je přitom nesporné, že ISIS Multimedia, Firma O2, jakož i všichni noví operátoři musejí proto, aby získali telefonní čísla a vstoupili na trh hlasových telekomunikačních služeb v rámci místní sítě, zaplatit poplatek uvedený v článku 1 TNGebV ve spojení s bodem B 1 přílohy tohoto článku, zatímco Deutsche Telekom disponuje významnou zásobou čísel, které jí umožňují působit na tomto trhu, přičemž za její získání nezaplatila žádný poplatek.
- 31 Je tudíž nutno konstatovat, že s Deutsche Telekom a jejími konkurenty není zacházeno stejně, co se týče přístupu na uvedený trh.
- 32 Okolnost, že Deutsche Telekom musí zaplatit poplatek za získání nových čísel, nijak toto konstatování týkající se přístupu operátorů na trh nemění.

- 33 Krom toho uvedené konstatování nemění ani skutečnost, že Deutsche Telekom získala zásobu čísel podniku, jehož je právním nástupcem, legálním způsobem podle německého práva a právní úpravy Společenství použitelné v době, kdy na ni byla tato zásoba převedena.
- 34 Nicméně je otázkou, zda rozdílné zacházení s novými operátory ve srovnání s takovým podnikem, jako je Deutsche Telekom, který je právním nástupcem bývalého monopolu, může být odůvodněné, nebo zda je diskriminací v rozporu s čl. 11 odst. 2 směrnice.
- 35 Německá vláda uplatňuje, že nezaplacení poplatku Deutsche Telekom za zásobu telefonních čísel, které využívá, je odůvodněno skutečností, že tento podnik zajišťovat úlohu univerzální služby a že musí rovněž zabezpečit výplatu důchodů úředníků, které převzala.
- 36 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že německá vláda nepředložila číselné údaje na podporu svého tvrzení, podle kterého bezplatné přidělení uvedené zásoby představuje vyrovnání za zátěž Deutsche Telekom, kterou nese z důvodu povinností univerzální služby nebo z důvodu vyplácení důchodů úředníkům, které převzala. Jak přitom Soudní dvůr již rozhodl, jelikož čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 zavádí výjimku z obecného pravidla stanoveného v odstavci 1 téhož článku, je třeba ho vykládat restriktivně (viz rozsudek ze dne 18. září 2003, Albacom a Infostrada, C-292/01 a C-293/01, Recueil, s. I-9449, body 33 a 34). V důsledku toho nemohou být odůvodnění vycházející z uvedeného odstavce 2 předloženy pouze obecně.
- 37 S výhradou vysvětlení, které by umožnilo odůvodnit rozdílné zacházení s operátory, je namísto se domnívat, že taková povinnost zaplatit poplatek za přidělení

telefonních čísel, jako je povinnost uložená novým operátorům právní úpravou dotčenou v původním řízení, přičemž se jedná o platbu, jež je nezbytnou podmínkou pro vstup těchto operátorů na trh hlasových telekomunikačních služeb v rámci místní sítě, zatímco podnik, který je právním nástupcem bývalého monopolu, může působit na tomto trhu, přičemž disponuje bezplatně velkou zásobou čísel, je diskriminací vůči těmto novým operátorům v rozporu s čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13.

- 38 I kdyby německá vláda prokázala údajně nediskriminační charakter zásoby telefonních čísel, jichž Deutsche Telekom využívá, bylo by stále třeba ověřit, zda v souladu s třetí podmínkou stanovenou v uvedeném čl. 11 odst. 2 zohledňuje platba poplatku v případě přidělení čísel nezbytnost podporovat rozvoj inovačních služeb a hospodářské soutěže.
- 39 V tomto ohledu je třeba připomenout, že systém nenarušené hospodářské soutěže může být zaručen, pouze pokud je zabezpečena rovnost příležitostí mezi jednotlivými hospodářskými subjekty (viz rozsudek ze dne 22. května 2003, *Connect Austria*, C-462/99, Recueil, s. I-5197, bod 83).
- 40 Soudní dvůr byl již přiveden k přezkoumání otázky týkající se práva hospodářské soutěže vznesené právní úpravou, která stanovila bezplatné přidělení určitých provozních zařízení veřejnému podniku s dominantním postavením v projednávaném případě dodatečných frekvencí v odvětví mobilních telekomunikací, zatímco nový operátor musel zaplatit poplatek za získání příslušné licence v témže odvětví. V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že taková právní úprava je způsobilá porušit ustanovení článku 82 ES tím, že rozšiřuje nebo posiluje dominantní postavení tohoto podniku. Upřesnil však, že pravidla hospodářské soutěže nebrání takové právní úpravě, jestliže se poplatek předtím zaplacený veřejným podnikem s dominantním postavením za získání licence v oblasti mobilních telefonů, jakož i bezplatné přidělení dodatečných frekvencí jeví

ekvivalentními z hospodářského hlediska poplatku uloženému konkurentovi (viz výše uvedený rozsudek Connect Austria, body 85 až 90).

- 41 Je tudíž třeba učinit, co se týče poplatků za přidělení telefonních čísel uplatněných na podnik s dominantním postavením a na jeho konkurenty, obdobný srovnávací přezkum.
- 42 V tomto ohledu je nezbytné konstatovat, že podnik s dominantním postavením, a sice Deutsche Telekom, nezaplatil žádný poplatek za přidělení velkého počtu telefonních čísel a že tomuto podniku bylo uloženo zaplatit poplatek jen za přidělení nových čísel, zatímco jeho konkurenti, noví operátoři, musejí platit poplatek za přidělení již prvního čísla.
- 43 Je přitom nesporné, že tento poplatek, jenž je vypočítáván v závislosti na hospodářské hodnotě přidělených čísel, představuje pro telekomunikační podniky významnou zátěž. V případě nových operátorů zatěžuje tato zátěž jejich rozpočet již od počáteční fáze zahájení provozu v rámci místní sítě.
- 44 Z toho plyne, že noví operátoři nejsou při získávání telefonních čísel postaveni na roveň podniku s dominantním postavením a že hospodářská soutěž na trhu s hlasovými telekomunikačními službami v rámci místní sítě je v důsledku toho narušena.

45 Namísto významným způsobem usnadnit novým operátorům vstup na trh, jak to upřesňuje pátý bod odůvodnění směrnice 97/13 (viz výše uvedený rozsudek Albacom a Infostrada, bod 35), zmírněním nerovností v oblasti hospodářské soutěže mezi podnikem s dominantním postavením a novými operátory na telekomunikačním trhu, je účinkem takové právní úpravy, jako je právní úprava v původním řízení, nerovnosti zachovávat. Tato právní úprava brání vstupu nových operátorů na uvedený trh, a v důsledku toho brzdí rozvoj hospodářské soutěže a podporu inovačních služeb v rozporu s třetí podmínkou stanovenou v čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13.

46 Je tudíž třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 11 odst. 2 směrnice 97/13 je třeba vykládat tak, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která stanoví, že nový operátor na telekomunikačním trhu je povinen platit poplatek za přidělení telefonních čísel při zohlednění hospodářské hodnoty těchto čísel, ačkoliv telekomunikační podnik s dominantním postavením na stejném trhu bezplatně převzal významnou zásobu čísel, kterými disponoval bývalý monopol, jehož je právním nástupcem a vnitrostátní právo vylučuje platbu *a posteriori* tohoto poplatku za tuto zásobu.

K druhé otázce

47 S ohledem na odpověď na první otázku není namístě odpovědět na druhou otázku.

K nákladům řízení

48 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem,

je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 11 odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/13/ES ze dne 10. dubna 1997 o společném rámci pro obecná povolení a individuální licence v oblasti telekomunikačních služeb je třeba vykládat tak, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která stanoví, že nový operátor na telekomunikačním trhu je povinen platit poplatek za přidělení telefonních čísel při zohlednění hospodářské hodnoty těchto čísel, ačkoliv telekomunikační podnik s dominantním postavením na stejném trhu bezplatně převzal významnou zásobu čísel, kterými disponoval bývalý monopol, jehož je právním nástupcem a vnitrostátní právo vylučuje platbu *a posteriori* tohoto poplatku za tuto zásobu.

Podpisy.